

PROJEKT BUDOWLANY

PROJEKT ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANY

Nazwa zamierzenia budowlanego:

Remont witraży oraz przeszkleń zabytkowego kościoła Św. Apostołów Filipa i Jakuba Młodszego

jednostka ewidencyjna Gmina Kamionka Wielka

obręb ewidencyjny Mystków [0005]

działka ewid. nr 539

ID działki 121005_2.0005.539

adres obiektu budowlanego Mystków 9 33-334 Kamionka Wielka

Inwestor: **Parafia Rzymskokatolicka Parafia Św. Apostołów Filipa i Jakuba Młodszego w Mystkowie, Mystków 9 33-334 Kamionka Wielka**

Wpis do rejestru zabytków Ks. A-581 decyzja z dnia 15.11.1988r.

Inspire id: PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_12_BK.195155, PL.1.9.ZIPOZ.NID_E_12_BK.376177

Kategoria obiektu X-objekty kultu religijnego

ZESPÓŁ PROJEKTOWY:

Specjalność architektoniczna

mgr inż. arch. Konrad Kochański

uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej do projektowania bez ograniczeń nr upr. MPOiA/19/2004
-w zakresie badań architektonicznych przy obiektach zabytkowych (zgodnie z warunkami art. 37d ust. 1 pkt 1 oraz 2 ustawy o ochronie zabytków i upamiętnianiu z dnia 20.03.2003 nr 203 z późniejszymi zmianami).

Specjalność konstrukcyjno-budowlana

mgr inż. Tomasz Kochański

uprawnienia budowlane do projektowania w specjalności konstrukcyjno-budowlanej bez ograniczeń nr ewid. MAP/0149/PBKb/18

05²⁰²⁴
nowy sącz

PROJEKT ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANY:::

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

Nazwa zamierzenia budowlanego:

Remont witraży oraz przeszkleń zabytkowego kościoła Św. Apostołów Filipa i Jakuba Młodszego

jednostka ewidencyjna **Gmina Kamionka Wielka**

obręb ewidencyjny **Mystków [0005]**

działka ewid. nr **539**

ID działki **121005_2.0005.539**

adres obiektu budowlanego **Mystków 9 33-334 Kamionka Wielka**

Inwestor: **Parafia Rzymskokatolicka Parafia Św. Apostołów Filipa i Jakuba Młodszego w Mystkowie,
Mystków 9 33-334 Kamionka Wielka**

Wpis do rejestru zabytków Ks. **A-581** decyzja z dnia 15.11.1988r.

Inspire id: PL.1.9.ZIPOZ.NID_N_12_BK.195155, PL.1.9.ZIPOZ.NID_E_12_BK.376177

Kategoria obiektu **X-obiekty kultu religijnego**

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI:

- opis techniczny architektoniczno-budowlany (funkcjonalno – materiałowy)

str. A2

str. A4 – A18

CZĘŚĆ RYSUNKOWA PROJEKTU

A01 szklenie elewacja południowa-prezbiterium 1:20

A02 witraż elewacja południowa-prezbiterium 1:20

A03 witraż elewacja południowa-nawa 1:20

A04 szklenie elewacja południowa-nawa 1:20

A05 witraż elewacja północna-prezbiterium 1:20

A06 szklenie elewacja północna-prezbiterium 1:20

A07 witraż elewacja północna-nawa 1:20

A08 szklenie elewacja północna-nawa 1:20

A09 okno łukowe 1:20

A10 rozeta 1:20

mnk
MUZEUM
NARODOWE
W KRAKOWIE

OPIS ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANY :::

PODSTAWA OPRACOWANIA

Niniejszy projekt został opracowany na podstawie:

- Kwerendy architektonicznej i historycznej oraz analizy obiektu jego architektury oraz układu konstrukcyjnego,
- Analizy detalu oraz konstrukcji,
- Inwentaryzacji obiektu oraz nieinwazyjnych badań architektonicznych oprac. mgr inż. Tomasz Kochański, mgr inż. arch. Konrad Kochański wykonanej w maju 2024r.
- Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Dz.U.2022.840 t.j. z dnia 2022.04.19
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków Dz.U.2021.81 t.j. z dnia 2021.01.14
- Ustawa „Prawo Budowlane” Dz.U.2023.682 t.j. z dnia 2023.04.12
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002 w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie Dz.U.2022.1225 t.j. z dnia 2022.06.09,
- przepisów techniczno – budowlanych i norm obowiązujących w zakresie, objętym opracowaniem,

A.

Charakterystyka obiektu

Wstępne zagadnienia, lokalizacja, topografia

Nazwa zamierzenia budowlanego:

Remont witraży zabytkowego kościoła Św. Apostołów Filipa i Jakuba Młodsze

jednostka ewidencyjna **Gmina Kamionka Wielka**

obręb ewidencyjny **Mystków [0005]**

działka ewid. nr **539**

ID działki **121005_2.0005.539**

Wpis do rejestru zabytków Ks. **A-581** decyzja z dnia 15.11.1988r.

Inspire id: PL.I.9.ZIPOZ.NID_N_12_BK.195155, PL.I.9.ZIPOZ.NID_E_12_BK.376177

Kategoria obiektu **X-objekty kultu religijnego**

Położenie terenu lokalizacji oraz przedmiot zamierzenia budowlanego

Budynek kościoła zlokalizowany jest na terenie działki ewid. nr 539 w m. Mystków Gmina Kamionka Wielka.

Zakres prac remontowych:

- remont witraży,
- remont zestawu szklenia zewnętrznego,

Zakres prac obejmuje budynek zabytkowego kościoła (w obrębie otworów okiennych), zakres nie wprowadza zmian w zagospodarowaniu terenu.

Ochrona wynikająca z MPZP lub przepisów szczególnych

Przedmiotowy budynek kościoła wraz z terenem działki nr 155/3 objęty opracowaniem podlega przepisom ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami).

Budynek wraz z terenem działki, na której jest zlokalizowany (dz. ew. nr 539) wpisany jest do rejestru zabytków pod Ks. **A-581** decyzja z dnia 15.11.1988r. Zakres ochrony wpisem do rejestru zabytków obejmuje bryłę budynku, witraże, wraz z terenem działki nr 539.

Zakres projektowanych prac obejmuje bryłę budynku tj. otwory okienne bez ingerencji w pozostałą część elewacji oraz w teren działki.

Obiekt kościoła wraz z terenem działki nr 155/3 położony jest na obszarze MPOCHKrajobrazu, położony poza obszarem siedliskowym Natura 2000 NAWOJOWA nr PLH 120035.

B. WARUNKI WYKONYWANIA ROBÓT PRZY OBIEKCIE ZABYTKOWYM

- 1- ze względu na wartość obiektu wszelkie prace należy prowadzić zgodnie z zasadami sztuki budowlanej i konserwatorskiej, przy czym nie należy prowadzić robót w przypadku stwierdzenia wad koordynacji jakiegokolwiek części projektu,
- 2- wykonawca prac powinien zaznajomić się z całą dokumentacją projektową, nieznajomość detalu oraz zagadnień konserwatorskich może doprowadzić do błędów wykonawczych trudnych do odwrócenia,
- 3- wykonawca winien wykazać duże doświadczenie budowlane i konserwatorskie przy obiektach zabytkowych,
- 4- stosowanie ognia zabronione,
- 7- stosować materiały zgodnie z kartami technicznymi, zaleca się stosowanie materiałów jako system celem uniknięcia interakcji pomiędzy preparatami,
- 8- Prace wykonać pod nadzorem konserwatora dzieł sztuki z doświadczeniem budowlanym na warunkach podanych przez MWKZ,
- 9- Kierownik robót winien posiadać zaświadczenie WKZ, a także spełniać kryterium kwalifikacji, o których mowa w art 37c, ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 poz. 1446 z późniejszymi zmianami), a także § 4 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 14 października 2015 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2015, poz. 1789),

1. rodzaj i kategoria obiektu budowlanego

Budynek użyteczności publicznej wraz z infrastrukturą techniczną
Kategoria budynku zgodnie z PB – Kategoria X - budynki kultu religijnego

2. zamierzony sposób użytkowania oraz program użytkowy obiektu budowlanego;

- bez zmian

3. układ przestrzenny oraz forma architektoniczna obiektu budowlanego, w tym wygląd zewnętrzny, uwzględniający charakterystyczne wyroby wykończeniowe i kolorystykę elewacji, a także sposób dostosowania do warunków wynikających z wymaganych przepisami szczególnymi pozwoleń, uzgodnień lub opinii innych organów, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt 2 ustawy, lub ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku – z decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu albo uchwały o ustaleniu lokalizacji inwestycji mieszkaniowej lub inwestycji towarzyszących;

Zakres projektowanych prac nie zmienia układu oraz wystroju elewacji budynku, a także nie wpływa na zmianę formy architektonicznej obiektu. Największą projektowaną zmianą jest likwidacja dodatkowego zestawu okiennego wykonanego w latach 80tych XXw.

Ze względu na ekspozycję kościoła, występujące intensywne zmiany atmosferyczne przede wszystkim słońce oraz silny wiatr istniejący witraż ulegał stopniowej degradacji. Poszczególne kwatery są mocno zniekształcone m.in. wkleśnięcia do wewnątrz obiektu będące następstwem dużego parcia wiatru. Na przestrzeni lat dokonano licznych reperacji oraz wzmocnień.

W latach 80tych XXw. dodatkowy zestaw został wykonany jako zabezpieczenie istniejących witraży przed zniszczeniem. Zewnętrzny zestaw został wykonany z elementów stalowych z pojedynczym szkleniem.

Projektuje się powielenie i odtworzenie zewnętrznych zestawów oraz przywrócenie pierwotnego wyglądu witraży. W ramach prac projektowych zakłada się wymianę konstrukcji stalowej witraży.

Z założenia projektowana konstrukcja szklenia zewnętrznie powieli schematy oraz podziały poszczególnych kwater.

4. charakterystyczne parametry obiektu budowlanego

a) kubatura

$K_u = \text{ok. } 1911 \text{ m}^3$

b) zestawienie powierzchni

$P_u = \text{ok. } 311,50 \text{ m}^2$

$P_z = \text{ok. } 251,38 \text{ m}^2$

c) wysokość, długość, szerokość, średnicę,

Szerokość = 14,50m

Długość = 28,33m

Wysokość budynku = 11,12m (od poziomu wejścia-kalenica)

Układ połaci dachu oraz spadki, poziomy elementów – bez zmian, do zachowania,

d) liczba kondygnacji – 2 - bez zmian

e) inne dane niż wskazane w lit. a–d niezbędne do stwierdzenia zgodności usytuowania obiektu z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej;

warunki ochrony p. poż. pozostają bez zmian.

5) opinia geotechniczna oraz informacja o sposobie posadowienia obiektu budowlanego

-nie dotyczy,

6) dane dotyczące budynku – liczbę lokali mieszkalnych i użytkowych

- zakres projektowanych prac nie przewiduje zmian w zakresie podziału oraz układu funkcjonalnego budynku,

7) dane dotyczące budynku mieszkalnego wielorodzinnego – liczbę lokali mieszkalnych dostępnych dla osób niepełnosprawnych, o których mowa w art. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217), w tym osób starszych;

- bez zmian (poza zakresem),

- bez zmian (poza zakresem),

- bez zmian (poza zakresem),

8) zapewnienie niezbędnych warunków do korzystania z obiektów użyteczności publicznej i mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego przez osoby niepełnosprawne, o których mowa w art. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., w tym osoby starsze;

- bez zmian,

9) parametry techniczne obiektu budowlanego charakteryzujące wpływ obiektu budowlanego na środowisko i jego wykorzystywanie oraz na zdrowie ludzi i obiekty sąsiednie pod względem:

a) zapotrzebowania i jakości wody oraz ilości, jakości i sposobu odprowadzania ścieków oraz wód opadowych,

- parametry pozostają bez zmian,

b) emisji zanieczyszczeń gazowych, w tym zapachów, pyłowych i płynnych, z podaniem ich rodzaju, ilości i zasięgu rozprzestrzeniania się,

- nie przewiduje się,

c) rodzaju i ilości wytwarzanych odpadów,

- bez zmian, poza zakresem opracowania,

d) właściwości akustycznych oraz emisji drgań, a także promieniowania, w szczególności

jonizującego, pola elektromagnetycznego i innych zakłóceń, z podaniem odpowiednich parametrów tych czynników i zasięgu ich rozprzestrzeniania się,

- nie przewiduje się,

e) wpływu obiektu budowlanego na istniejący drzewostan, powierzchnię ziemi, w tym glebę, wody powierzchniowe i podziemne - uwzględniając, że przyjęte w projekcie budowlanym rozwiązania przestrzenne, funkcjonalne i techniczne powinny wykazywać ograniczenie lub eliminację wpływu obiektu budowlanego na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi i inne obiekty budowlane, zgodnie z odrębnymi przepisami;

Nie przewiduje się lokalizacji urządzeń generujących hałas, drgania uderowe, czy też zwiększoną jonizację powietrza i etc.

Obiekt oraz jego funkcja nie kwalifikuje się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko - nie zalicza się do I i 2 grupy określonej w Dz. U. z 2016 poz.71. - *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.*

10) analiza technicznych, środowiskowych i ekonomicznych możliwości realizacji wysoce wydajnych systemów alternatywnych zaopatrzenia w energię i ciepło, w tym zdecentralizowanych systemów dostawy energii opartych na energii ze źródeł odnawialnych, kogenerację, ogrzewanie lub chłodzenie lokalne lub blokowe, w szczególności gdy opiera się całkowicie lub częściowo na energii z odnawialnych źródeł energii, o których mowa w art. 2 pkt 22 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2020 r. poz. 261, 284, 568, 695, 1086 i 1503), oraz pompy ciepła, określając:

a) oszacowanie rocznego zapotrzebowania na energię użytkową do ogrzewania, wentylacji, przygotowania ciepłej wody użytkowej, - bez zmian,

b) dostępne nośniki energii,

- sieć elektryczna- zasilanie bez zmian,

c) wybór dwóch systemów zaopatrzenia w energię do analizy porównawczej:

- systemu konwencjonalnego oraz systemu alternatywnego albo

- systemu konwencjonalnego oraz systemu hybrydowego, rozumianego jako połączenie systemu konwencjonalnego i alternatywnego, - nie dotyczy

d) obliczenia optymalizacyjno-porównawcze dla wybranych systemów zaopatrzenia w energię,

- nie dotyczy,

e) wyniki analizy porównawczej i wybór systemu zaopatrzenia w energię;

- nie dotyczy,

11) w stosunku do budynku – analiza technicznych i ekonomicznych możliwości wykorzystania urządzeń, które automatycznie regulują temperaturę oddzielnie w poszczególnych pomieszczeniach lub w wyznaczonej strefie ogrzewanej, zgodnie z § 135 ust. 7–10 i § 147 ust. 5–7 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2019 r. poz. 1065 oraz z 2020 r. poz. 1608);

- nie wymagana,

12) informacja o zasadniczych elementach wyposażenia budowlano-instalacyjnego, zapewniających użytkowanie obiektu budowlanego zgodnie z przeznaczeniem;

- bez zmian,

13) dane dotyczące warunków ochrony przeciwpożarowej, stosownie do zakresu projektu.

- bez zmian, zakres projektowanych prac nie zmienia warunków ochrony pożarowej obiektu,

OTWORY OKIENNE

Forma otworów okiennych, sposób obróbki glifów pozostaje bez zmian. Ze względu na ekspozycję elementów, stan zachowania oraz statykę, zmianie ulega konstrukcja nośna witraży oraz zestawu szybowego zewnątrz. Ze względu na powstałe zniekształcenia elementów konstrukcji witraży oraz stan zachowania szklenia zewnętrznego projektuje się wymianę z powieleniem schematu podziałów poszczególnych kwater.

Projektowaną zmianą jest likwidacja dodatkowych podziałów szklenia zewnętrznego. Zmiana ma za zadanie zmniejszenie wpływu na odbiór witraża ze względu na rzucany cień. Większe przeszklenia bardziej rozświetlą odbiór witraży wewnątrz i na zewnątrz obiektu.

WITRAŻE

Zestaw witraży zostanie zdemontowany celem wykonania niezbędnych prac naprawczych i konserwatorskich. Elementy witraży wpisane są indywidualnie do rejestru zabytków. Zakres prac związanych z pracami konserwatorskimi należy wykonać zgodnie z PPK opracowanym przez konserwatora dzieł sztuki mgr Józefa Steca.

Zgodnie z opracowaniem PPK zestaw witraży zostanie wtórnie zamontowany w miejscu pierwotnego montażu.

OKNA ZEWNĘTRZNE (prezbiterium oraz nawa główna)

Z zasady podział stolarki powieli schemat podziałów witraży z wyjątkiem podziałów wprowadzonych wtórnie (pionowe podziały w stolarce zewnętrznej). Okna apsydy w ścianie łukowej pozostawienie pionowych elementów oraz alternatywnie wykonanie podziału na 3 części -do ustalenia w trakcie prac (uzależnione od możliwości uzyskania odpowiednich płaszczyzn skosów).

SCHEMAT STOLARKI ORAZ JEJ PODZIAŁY

W celu dodatkowego wyeksponowania witraży oraz ich rozjaśnienia (uniknięcie dodatkowych cieni) wprowadza się jak największe płaszczyzny szkła (dotyczy środkowej części). W ramach stalowych od strony zewnętrznej zostaną osadzone zestawy szklenia podwójnego jako zestaw ochronny witraży. Od strony wewnętrznej witraż zostanie wyeksponowany tj osadzony w miejscu pierwotnego montażu oraz usztywniony poprzez połączenie ze szkleniem zewnętrznym.

MODYFIKACJA

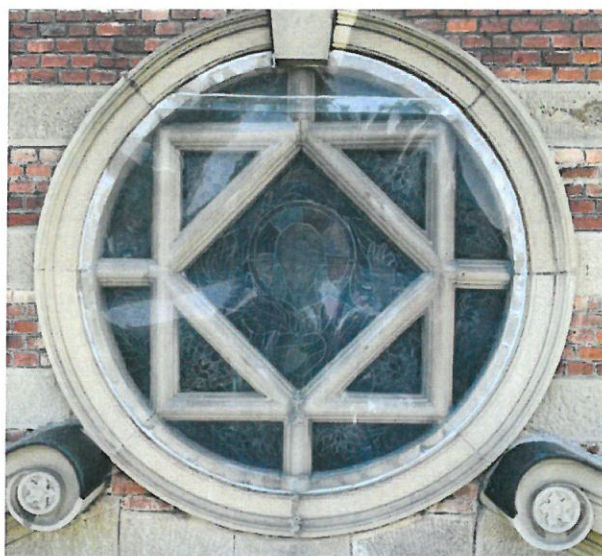
W witrażach oraz zewnętrznej stolarce nawy głównej zastosowano kwatery uchylne (dolna część). Ze względu na statykę oraz sztywność witraży, rezygnuje się z odtworzenia uchylnych okien.

ROZETA /elewacja wschodnia/

Forma bez zmian, zewnętrzna osłona z plexi do demontażu. Otwory montażowe do likwidacji, uzupełnienie otworów masą piaskowcopodobną. Lico likwidowanych otworów scalić kolorystycznie oraz fakturowo.

Projektowane przeniesienie witrażu do strony wewnętrznej rozety, w miejscu montażu witrażu proj. przeszklenie dwuszybowe pasowane do formy otworu.

W dolnej części rozety projektuje się wykonanie fartucha ochronnego celem uniknięcia zastoin wody i nadmiernego zamakania kamieniarki. Fartuch wykonać z blachy powlekanej scalonej kolorystycznie z kamieniarką, wielkość oraz profil fartucha do ustalenia w trakcie prac. Spoiny kamieniarki do odczyszczenia oraz wypełnienia, spoinowanie wyodrębnić -kolor jaśniejszy (do ustalenia).

OKNO ŁUKOWE

Forma okna bez zmian, stolarka zewnętrzna do wymiany. Nowa stolarka ze ścisłym nawiązaniem do formy i podziałów witraża. Projektowana zmiana polega na likwidacji dodatkowych podziałów ze względu na rozświetlenie witrażu, uniknięcia dodatkowych cieni oraz ze względu na termikę.

PARAPETY

W trakcie prac remontowych przewiduje się całkowitą wymianę obróbek blacharskich-parapetów w obrębie otworów okiennych. Obróbki należy wykonać z blachy miedzianej (tak jak istniejąca). Obróbki należy wykonać metodami tradycyjnymi z bocznymi rąbkami oraz z zachowaniem wymiarów (przy odtwarzaniu), zachować sposób zagięcia rąbków zewnętrznych, parapet zakończyć na tzw rabsztang-podwinięcie kapinosu. Górna część parapetu podwinięta oraz wprowadzona pod zestaw okienny – do ustalenia w trakcie realizacji.

GLIFY/WĘGARKI

Po demontażu zewnętrznego przeszklenia, miejsca wykuć oraz wycięcia elementów stalowej zewnętrznej konstrukcji przeznacza się do uzupełnienia masą piaskowcopodobną scalającą fakturowo oraz kolorystycznie z węgarkami kamiennymi (piaskowiec).. Wycięte elementy, które przeznacza się do pozostawienia w ścianie należy zabezpieczyć p. korozyjnie – do ustalenia w trakcie prac. Ze względu na liczne nierówności wystąpią szczeliny pomiędzy obramowaniem stolarki/szklenia, a gładkami piaskowcowymi. Szczeliny należy uszczelnić masami uszczelniającymi. Od strony wewnętrznej oraz zewnętrznej lico wypełnienia opracować masami piaskowcopodobnymi. Wykonać fakturę w formie poziomego prążkowania -analogicznie jak obróbki kamienia.

TECHNOLOGIA RENOWACJI metaloplastyki – istniejące elementy wykonane jest ze stali, czerniona, kuta, osadzone na słupkach z podwójnego płaskownika mocowanych do konstrukcji. W trakcie prac restauratorskich należy poddać rutynowej konserwacji polegającej na oczyszczeniu z powłok malarskich, usunięciu ognisk korozji. Zaleca się wykonanie zabezpieczenia antykorozyjnego np. poprzez ocynk lub malowanie -do ustalenia w trakcie prac. W witrażach dodatkowe wzmocnienia z kątowników do likwidacji.

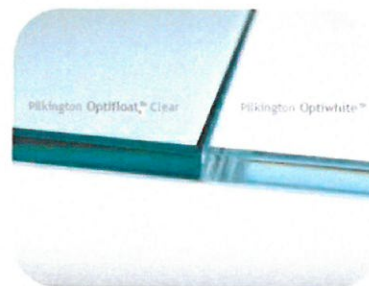
KOLORYSTYKA ORAZ SCALENIE KOLORYSTYCZNE

Nowa stolarka zewnętrzna stalowa zabezpieczona przeciwkorozyjnie poprzez ocynk. Powierzchnia cynkowa do ekspozycji.

SZKLENIE

Projektowany pakiet dwuszybowy z zastosowaniem szyby bezpiecznej – grubości do ustalenia z producentem przeszklenia, z wypełnieniem gazem szlachetnym. Powierzchnia szyby gładka.

Ze względu na ekspozycję witraży (światło, kolorystyka, treść) projektuje się zastosowanie szyb o zwiększonej jasności i transparentności, które pozwolą maksymalnie na wierne odwzorowanie kolorów obiektów obserwowanych przez szkło. Zastosowanie szklenia o zwiększonej przezierności pozwoli również zapewnić znakomite oświetlenie wnętrza światłem dziennym eksponując charakterystykę witraży. **Szkło Optiwhite** – obniżona zawartość żelaza pozwala uzyskać tafle szkła o bardzo wysokiej przepuszczalności światła i wyjątkowej przezroczystości. Zielony odcień charakterystyczny dla zwykłego szkła typu float jest znacznie zredukowany. Optiwhite jest niemal całkowicie bezbarwny – do ustalenia w trakcie prac przy uwzględnieniu zapisów PPK.

Cechy szklenia:

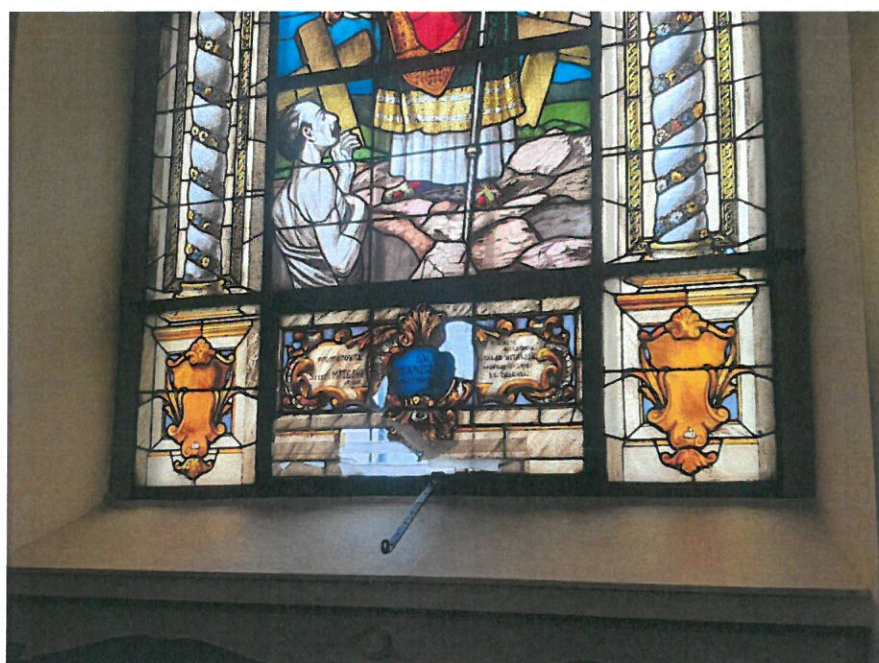
- większa transparentność powodująca wierne odwzorowanie kolorów, nawet w grubszych szybach laminowanych;

wysoka przepuszczalność światła;

- maksymalizacja biernego uzysku ciepła z energii słonecznej w zimne słoneczne dni;

- wysoka i niezmienna jakość oraz doskonałe parametry techniczne;

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DO OKIEN WITRAŻOWYCH W KOŚCIELE PW. ŚW. FILIPA I ŚW. JAKUBA W MYSTKOWIE.

Fot.2. Mystków ;kościół parafialny -stan zachowania witraża -fragment . Fot.J.Stec ,2023

Kościół w Mystkowie został zbudowany w latach 1905-1910 według projektu architekta *Edgara Kovatsa*. Neobarokowy, zbudowany na planie krzyża, złożony z półkoliście zamkniętego prezbiterium oraz nawy z transeptem. Po bokach prezbiterium dobudowane są zakrystia i kaplica. Do nawy od frontu dostawiona jest wieża. Elewacje kościoła ozdobione są szaro-czerwonymi pasami naprzemiennie ułożonymi z okładziny kamiennej i cegły. Narożniki opięte są lizenami. Ściany kościoła przeprute są dużymi oknami termowymi oraz zamkniętymi półkoliście. Wejście główne w fasadzie frontowej ujęte jest architektoniczną oprawą z przerwany naczółkiem i okulusem. Analogiczne oprawy posiadają okna w elewacjach transeptu. Szczyty fasady i ramion transeptu ujęte są spływami wolutowymi i nakryte łukami segmentowymi. Pola szczytów wypełniają po dwie półkoliście zamknięte wewnątrz z posagami i analogicznych kształtów otwory okienne między nimi, powyżej zaś motywy w kształcie krzyża greckiego. Wieża wtopiona jest we wschodnie przęsło korpusu, kwadratowa, z górną kondygnacją przeprutą dużymi półkolistymi oknami i nakryta hełmem baniastym, zakończonym iglicą. Kościół nakrywają dachy dwuspadowe z wieżyczką na sygnaturkę z latarnią nad skrzyżowaniem naw. Ściany wewnątrz rozczłonkowane są pilastrami, prezbiterium, nawę i transept nakrywają sklepienia kolebkowe. Wnętrze zdobi polichromia figuralna i ornamentalna wykonana w 1965 r. przez Zdzisława Pabisiaka i Sotyrusa Pantopulosa.

Fot.3. Mystków ;kościół parafialny -stan zachowania witraża . Fot. J.Stec ,2023

Witraże w kościele parafialnym w Mystkowie zostały zaprojektowane przez St. Matejkę i powstały w latach 1907-1912.

Zespół 21 przeszkleń składa się z czterech zróżnicowanych cykli, łączących w sobie stylistykę akademicką i secesyjną. Pod względem ikonograficznym witraże nawiązują do lokalnych kultów, a także wykorzystują tradycyjne motywy, wnosząc przy okazji głębsze, symboliczne treści patriotyczne. Witraże zostały wykonane przez Krakowski Zakład Witrażów S. G. Żeleński. Cztery okna i prezbiterium i transepcie przedstawiają św. Jana Nepomucena, św. Kingę, św. Kazimierza królewicza, św. Stanisława ze Szczepanowa. W górnej kondygnacji kościoła

umieszczone są: Przemienienie Pańskie, św. Cecylia, Serce Jezusa, Serce Marii, oraz motywy geometryczno-ornamentalne.

STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

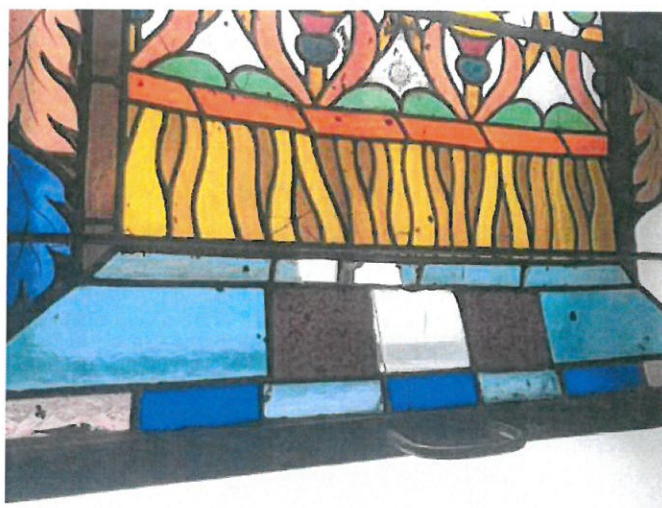
Fot.4. Myśków ;kościół parafialny -stan zachowania witraża -fragment . Fot.J.Stec ,2023

Ogólny stan zachowania witraży można określić jako zły i wymagający pilnej interwencji konserwatorskiej. Witraże wykazują przejawy korozji szkła, jak i szprosów ołowianych. Degradacja materiałów witrażowniczych jest w dużej mierze spowodowana działalnością wody. W wyniku reakcji zachodzących pomiędzy osadzającym się na powierzchni szkła brudem pochodzącym z otoczenia, zanieczyszczenia powietrza, a wodą, dochodzi do wytwarzania kwasów organicznych zagrażających powierzchni witraża. Pojawiają się zacieki, osady, nawarstwienia korozyjne oraz tzw. iryzacja, będąca jednym z przejawów korozji na szkło. Ponadto, woda działa również w sposób czysto mechaniczny, zwłaszcza podczas dużych różnic temperatur oraz gwałtownych zmian wilgotności we wnętrzu kościoła. Kondensująca para wodna skrapla się na powierzchni szkła, gdzie w wyniku przemarzania może powodować odspajanie się i łuszczenie uszkodzonej już powierzchni korodującego szkła, a także warstw malarskich. Nie mniej istotny jest wpływ powtarzających się cykli przegrzewania siatki ołowianej, co jest widoczne właściwie w każdej z kwater, w mniejszym bądź większym stopniu. Ołów, wrażliwy na temperaturę, rozciąga się osłabiając strukturę cyny, co skutkuje spękaniami listew i przerwaniami ciągłości siatki oraz wypaczaniem powierzchni kwater – co jest bardzo widoczne w każdym z witraży, w mniejszym bądź większym stopniu.

Fot.5. Mystków ;kościół parafialny -stan zachowania witraża -fragment . Fot. J.Stec ,2023

Naprężenia powstające w kwaterze powodują niejednokrotnie pękanie przylegających do ołowiu szkielek, pociągając za sobą powstawanie luk i prześwitów, a co za tym idzie – grożąc rozpadem witraży. Wypłukany kit szklarski nie zapewnia odpowiedniej szczelności i sztywności siatki ołowianej. Wiatrownice, mimo że pierwotnie przymocowane były w wielu punktach, nie spełniają obecnie swojej funkcji. Elementy mocujące są w większości całkiem odspojone a wiszące wiatrownice jedynie dodatkowo obciążają mocno nadwerżoną siatkę ołowianą.

Fot.6. Mystków ;kościół parafialny -stan zachowania witraża -fragment . Fot.J.Stec ,2023

Na powierzchni wszystkich przeszkleń widoczne są nawarstwienia brudu, zarówno od zewnątrz, pochodzące z otoczenia, jak i od wewnątrz, spowodowane przywieraniem kurzu do zawilgoconej powierzchni - przez co szkła stały się mniej przejrzyste.

Część szkielek jest spękana i w strukturze witraży pojawiają się ubytki – niekiedy nieestetycznie zaklejone nieodpowiednio dobranym materiałem (np. przesłonięte fragmentem szkła budowlanego).

Fot.7. Mystków ;kościół parafialny -stan zachowania witraża -fragment . Fot.J.Stec ,2023

ZAŁOŻENIA DO KONSERWACJI I RESTAURACJI – PROJEKT KONSERWATORSKI

Celem konserwacji zabytkowych witraży będzie przede wszystkim zabezpieczenie oryginalnej, zabytkowej tkanki, zatrzymanie procesów niszczących oraz przywrócenie obiektom walorów estetycznych i użytkowych. Chroniąc wartość oryginału, należy przywrócić witrażom nie tylko ich walory estetyczne ale również, w połączeniu z odpowiednio zaprojektowanym i zamontowanym przeszkleniem ochronnym i termoizolacyjnym, pozwolić im bezpiecznie pełnić funkcję przegrody oddzielającej wnętrze kościoła od zewnętrznych warunków atmosferycznych.

Zakłada się zastosowanie rozwiązania konserwatorskiego przeszklenia termoizolacyjnego składającego się z zestawu dwóch niezależnych przegród:

- a) przeszklenia termoizolacyjnego,
- b) zabytkowych witraży po konserwacji

Zewnętrzne przeszklenie powinno być zamontowane w miejscu obecnego przeszklenia. Forma przeszklenia musi być dopasowana do charakteru i estetyki elewacji kościoła, nie zaburzając przy tym odbioru kompozycji witraży.

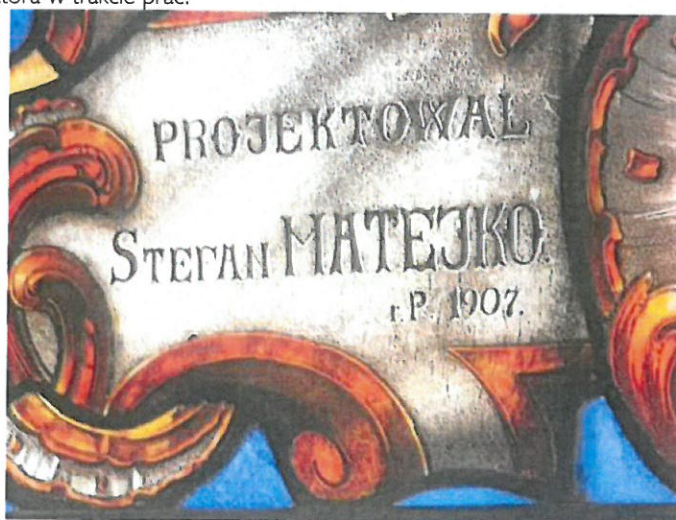
Do wykonania przeszklenia zabezpieczającego wykorzystane zostanie szkło konserwatorskie, które stanowi odpowiedni materiał nie tylko ze względu na swą wytrzymałość ale również aspekty wizualne. Tego typu szkło posiada lekko pofalowaną, zróżnicowaną fakturę powierzchni, co pozwala na estetyczne wypełnienie okna w zabytkowej elewacji kościoła, unikając efektu wypłaszczenia charakterystycznego dla standardowego szkła typu float. Przeszklenie termoizolacyjne wykonane być powinno w postaci zespołu szybowego tzw. „szyby zespolonej” i zamontowane szczelnie w przestrzeni głifu okiennego .

Witraże po konserwacji umiejscowione zostaną w miejscu ich pierwotnego montażu na odpowiednim od przeszklenia zewnętrznego (do ustalenia in situ), wsunięte nieco do wnętrza kościoła, umożliwiając tym samym swobodną cyrkulację powietrza pomiędzy warstwami. Ma to na celu zapewnienie witrażom dobrej wentylacji-zapobiegającej kondensacji pary wodnej, a co za tym idzie chroniącej szkło od korozji. Same witraże należy poddać kompleksowej konserwacji-restauracji tzn. po uprzednim rozpoznaniu ich stanu zachowania, konieczne będzie oczyszczenie poszczególnych szkieł i siatek ołowianych z brudu i produktów korozji, uzupełnienie brakujących szkieł poprzez wklejenie lub całkowite uzupełnienie odpowiednio dobranym szkłem bądź w mniejszych fragmentach- żywicą epoksydową.

Fot.8. Mystków ;kościół parafialny -stan zachowania witraża -fragment . Fot. J.Stec ,2023

Na tym etapie prac, najistotniejszą kwestią będzie dobór odpowiednich materiałów - emalii oraz szkiele - zarówno pod względem faktur, jak i kolorów. W przypadku witraży posiadających warstwy malarskie, należy ustabilizować emalię w miejscach uszkodzeń, bądź odtworzyć, w przypadku występowania ubytków malatury. W zależności od stanu technicznego profili ołowianych, należy zakwalifikować je do częściowej wymiany lub uzupełnienia. Decyzja zostanie podjęta przez konserwatora w trakcie prac.

Fot.9. Mystków ;kościół parafialny -stan zachowania witraża -fragment . Fot. J.Stec ,2023

We wszystkich kwaterach witrażowniczych należy uzupełnić wypłukany kit szklarski w celu uszczelnienia witraży. Wszelkie działania prowadzone na obiektach muszą być prowadzone z należytą ostrożnością oraz poprzedzone odpowiednimi próbami. Zastosowane środki dostosowane będą do stanu zachowania obiektów, co pozwoli na bezpieczne, a zarazem efektywne działanie, prowadzące do przywrócenia zabytkom ich pierwotnego wyglądu.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

- 1) Demontaż kwater witrażowych ze stalowych ram oraz demontaż zardzewiałych wiatrownic.
 - 2) W razie konieczności zakłada się demontaż siatek ołowianych w stopniu minimalnym, niezbędnym do wykonania kolejnych zabiegów konserwatorskich oraz przywrócenia stabilnej konstrukcji kwater.
 - 3) Oczyszczenie powierzchni szkiele oraz listew ołowianych z zabrudzeń.
- W celu oczyszczenia powierzchni witraży proponuje się zastosowanie łagodnych metod chemicznych , tj. alkoholu etylowego w mieszaninie z wodą. W przypadku nawarstwień trudnych do usunięcia zakłada się zastosowanie silniejszych rozpuszczalników lub metod mechanicznych (skalpel).

4) Klejenie szkieł żywicą epoksydową dedykowaną do szkła.

Do klejenia szkieł proponuje się zastosowanie żywicy epoksydowej o współczynniku załamania światła zbliżonym do szkła, umożliwiającą klejenie stykowe pęknięć szkieł. Taką żywicą jest Araldite 2020 lub Hxtal-nyl I.

5) Uzupełnienie brakujących fragmentów szkieł szkłem współczesnym odpowiednio dobranym pod względem koloru i tekstury.

Ze względu na specyficzną i rzadko spotykaną teksturę szkieł zastosowanych w witrażach dopuszcza się uzupełnia szkłem o teksturze zbliżonej, ale nie identycznej oraz o zbliżonym kolorze. Wybór odpowiednich szkieł do uzupełnień jest warunkowany współcześnie produkowanymi rodzajami szkieł.

6) Złożenie kwater witrażowych odpowiednio dobranymi profilami ołowianymi.

Etap ten zostanie przeprowadzony jedynie w przypadku konieczności częściowego demontażu siatek ołowianych.

7) Uszczelnienie obu powierzchni wszystkich kwater kitem kredowo-olejnym.

8) Zamontowanie nowych poziomych wiatrownic wykonanych ze stali nierdzewnej o fi 6 mm.

9) Montaż kwater po konserwacji w ramach.

W tym celu zaleca się zastosowanie silikonu o pH neutralnym, aby był bezpieczny zarówno dla szkła jak i listew ołowianych.

KONSERWACJA STALOWYCH RAM

1) Oczyszczenie powierzchni ram z zabrudzeń, resztek kitu szklarskiego oraz usunięcie ognisk korozji. Zabieg ten zostanie wykonany w sposób mechaniczny.

2) Zabezpieczenie powierzchni metalu farbą antykorozyjną.

Proponuje się zastosowanie dedykowanej farby do metalu w kolorze grafitowym. Ostateczna decyzja zostanie podjęta podczas prac, tak aby kolor ram odpowiadał kolorystyce ślusarki okiennej świątyni, a także kolorystyce ram oszklenia ochronnego.

PODSTAWOWE MATERIAŁY, KTÓRE ZOSTANĄ WYKORZYSTANE W PLANOWANEJ KONSERWACJI WITRAŻY

a) - do oczyszczania powierzchni szkieł oraz szprosów ołowianych:

woda destylowana, mieszanina wody z alkoholem etylowym w stosunku 1:1 (Chempur, Polska) aceton (Chempur, Polska), łagodne detergenty przeznaczone do oczyszczania powierzchni szklanych (np. Taski Sprint, Diversey), Contrad 2000 (do 10%)

b) - do klejenia spękanych szkieł:

dwuskładnikowa żywica epoksydowa Araldite 2020A z utwardzaczem Araldite 2020B (Huntsman, Belgia) - kit szklarski na bazie kredy i pokostu - cyna lutownicza (Hutmen, Polska) - patyna do cyny

c) - szklenie zabezpieczające:

szkło konserwatorskie – Goetheglas (Huta Szkła Schott, Niemcy), - szkła katedralne oraz antyczne o odpowiednio dobranych barwach oraz fakturach - szprosy ołowiane o przekroju dwuteowników i szerokości dostosowanej do oryginału, podkład antykorozyjny do metalu

Graphitschwarz matt Kunstschmiede-Lack (Eddi Schmied, Niemcy) - stalowe wiązary - silikon montażowy bezoctowy

Opracował:

mgr Józef Stanisław Stec

konserwator dzieł sztuki, nr dypl. ASP 3956

Konsultacje: dr Edyta Bernady, Ars Vitrea

Opracował:

mgr inż. arch. Konrad Kochański

uprawnienia budowlane w specjalności architektonicznej
do projektowania i nadzoru nad budową, nr dypl. MBP 2017/2014
-w zakresie badań architektonicznych i projektowania zabytkowych
-w zakresie nadzoru nad budową, 37 d. ust. 1 pkt 1 oraz z ustawy o ochronie zabytków i
opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 nr 162 poz. 1568 z późniejszymi
zmianami).

